

11. Костюк, В. История Полесской епархии (1922–1944 гг.) / Иеродиакон Василий Костюк. – Брест: Брестская областная типография, 1999. – 149 с.

12. Мудрачэнка, Г.А. Рэвіндыкацыя / Г.А. Мудрачэнка // Рэлігія і царква на Беларусі: энцыкл. давед. / Склад. Г.П. Пашкоў і інш. – Мінск: БелЭН, 2001.

13. Николаев, К.Н. Восточный обряд. Дорога Рима в Россию (Рим – Польша – Россия) / К.Г. Николаев. – Париж: Утса-press, 1950.

14. Свитич, А.К. Православная Церковь в Польше и её Автокефалия / А.К. Свитич // Материалы по истории Церкви. – Кн. 14. Православная Церковь на Украине и в Польше в XX ст. / Под ред. В. Чаплина, В. Поспеловского, В. Беркена [и др.]. – М.: Крутицкое патриаршее подворье, 1997.

15. Станкевич, Ад. Хрысціянства і беларускі народ (спроба сынтэзы) / Ад. Станкевич. – Вільня: Бел. друк. ім. Фр. Скарыны, 1940.

16. Фёдоров И. О. Униатская политика Ватикана в Западной Беларуси в довоенные годы (1919–1939). Дисс. ... канд. ист. наук – 07.00.02. – Гродно: Гродненский государственный университет, 1985.

POLSKA A BIAŁORUŚ: WSPÓLNE I ZRÓŻNICOWANE W STOSÓNKACH PAŃSTWOWO-WYZNANIOWYCH

Лисовская Т.В.

*к.и.н., доцент кафедры
СПиИИ УО «БрГТУ»*

Okres jaki minął od rozpadu Związku Radzieckiego, można podzielić na dwie fazy. W pierwszej – Białoruś jako i Polska uchwaliли демократyczne prawo wyznaniowe, był sformowany nowy system relacji państwa i organizacji religijnych, odbyło się przekształcenie systemu separacji sowieckiej w system separacji skoordynowanej. Zasadniczego przełomu w kształtowaniu sytuacji prawnej kościołów i związków religijnych Rzeczypospolitej Polskiej dokonały ustawy z 17 maja 1989 roku, uchwalone jeszcze przez Sejm PRL o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego, o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, o ubezpieczeniu społecznym duchownych (oraz nowelizacja ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania w 1997 r, dotycząca wpisu do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych) [8, c.36]. Ustawą ramową w białoruskim ustawodawstwie wyznaniowym na początku lat 90-ch, była ustawa o wolności wyznaniowej i związkach religijnych [4, c.52–53]. Zgodnie z owymi ustawami wprowadzającymi nowy system relacji państwa i związków wyznaniowych w Polsce i na Białorusi, główne cechy nowego systemu polegają na:

- poszerzeniu podmiotowego zakresu wolności wyznaniowej w wymiarze indywidualnym;
- poszanowaniu zasady autonomii organizacji religijnych;
- równouprawnieniu wszystkich Kościołów i innych związków wyznaniowych, bez względu na formę uregulowania ich sytuacji prawnej;
- swobodnym wypełnianiu przez związki wyznaniowe funkcji religijnych;
- nadaniu związkom wyznaniowym osobowości prawnej;

- uproszczeniu procedury rejestracji organizacji religijnych;
- wprowadzeniu instytucji zapraszania duchownych obcych,
- liberalizacji systemu nadzoru państwa nad organizacjami religijnymi.

Nowe ustawodawstwo wyznaniowe Polski i Białorusi zasadniczo zmienia system legalizacji organizacji religijnych. Przed uchwałą działał dowolny porządek rejestracji związków wyznaniowych, który prowadził do wielu konfliktów i łamania prawa w stosunkach między państwem a konfesjami. Zgodnie z ustawą 1992 r. Białorusi [2. art.9–14] i ustawą o gwarancjach wolności sumienia i wyznania [13, c.19] w Polsce rejestracja organizacji religijnych w ogóle nie jest obowiązkowa. One istnieją zgodnie z własnymi zasadami, sami ustalają własną strukturę. Gdy organizacja religijna zaczyna działać społecznie, ma potrzebę w utrwaleniu własnej prawomocności, ona ma możliwość otrzymać status osoby prawnej. Jednocześnie prawo polski i białoruski ustawowo określa warunki od których spełnienia uzależnia nadanie osobowości prawnej kościołom i innym związkom wyznaniowym.

Ustalenie stosunków państwa z poszczególnymi kościołami i innymi związkami wyznaniowymi w Polsce odbywa się w trzy sposoby – przez podpisanie Konkordatu ze Stolicą Apostolską (dla Kościoła Katolickiego), przez ustawy indywidualne, tj. określające sytuację prawną poszczególnych kościołów i innych związków wyznaniowych, przez ustawę ogólną, określającą sytuację prawną pozostałych kościołów i związków wyznaniowych [15, c.613–616]. Jest nią ustawa z 17 maja 1989 roku o gwarancjach wolności sumienia i wyznania w wersji ustawami z dnia 26 czerwca 1997 r.

W białoruskiej ustawie o wolności wyznaniowej i związkach religijnych 1992 r. przewidziane nabywanie osobowości prawnej przez rejestrację statutu, który powinien mieścić informacje o jej stanie, lokalizację, konfesyjną przynależność, miejsce w strukturze związku religijnego, stan posiadłości etc... [4, c.14-16]. Ale wszystko to nie dotyczy spraw nabożeństwa, a tylko praw wspólnoty w społeczeństwie obywatelskim.

Z faktu posiadania osobowości prawnej wynika:

1) zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych, co oznacza, że osoba ta może być podmiotem właściwych jej praw i stosunków prawnych.

2) wejście w stosunki z państwem na zasadach określonych w ustawie [11, c.258–262].

W taki sposób legalizacja związków wyznaniowych wyznaniowych zgodnie z ustawodawstwem polskim i ustawą o wolności wyznaniowej i związkach religijnych 1992 r. oznacza wyprowadzenie organizacji religijnej ze sfery prywatnej na poziom publiczno-prawny przez nadanie osobowości prawnej po wpisywaniu do rejestru (w Polsce) lub rejestracji statutu (na Białorusi). Wpis do rejestru (rejestracja) nie warunkuje prawa do działalności religijnej polegającej m.in. na głoszeniu swojej religii lub przekonań, uczestniczeniu w czynnościach i obrzędach religijnych, należenia lub nienależenia do określonego związku wyznaniowego. Prawo to jest niezależnie od osobowości prawnej i posiada ją każdy obywatel na podstawie konstytucyjnej zasady wolności sumienia i wyznania [8, c.75–78]. W zakresie konstytucyjnych praw wolności sumienia i wyznania mieści się wolność głoszenia misji religijnej. W każdym demokratycznym państwie są równe prawa dla osób fizycznych i prawnych w wolności głoszenia tej misji.

Cechą charakterystyczną dla Białorusi stało wprowadzenie z połowy lat 90-ch zmian w ustawodawstwie wyznaniowym. W miarę czasu umacniające się na Białorusi Kościoł Prawosławny formują wobec państwa oczekiwania wsparcia, ochrony i uprzywilejowania [7, c.64–70]. Zawijają się sojusze państwa z Kościołem Prawosławnym. Wszystkie te elementy oraz centralizacja władz powodują w drugiej połowie lat 90-ch przemian wyrażnie odchodzenie od demokratycznych pryncypów przyjętych na pierwszym etapie.

Zmianę wprowadzone w ustawodawstwie wyznaniowym Białarusi przez uchwalenie ustawy o wolności sumienia i organizacjach religijnych dotyczyli przede wszystkim zasadę równouprawnienia wyznań i zasad rejestracji związków wyznaniowych.

Charakterystycznym rozwiązaniem dla modelu białoruskiego stało uzupełnienie zasady ustawowej formy określenia wzajemnych stosunków państwa z organizacjami religijnymi o wymóg uwzględnienia w regulacji ustawowej wpływu związków wyznaniowych na formowanie duchownych, kulturowych i państwowych tradycji narodu białoruskiego [5, art.6]. Przyjęte rozwiązania stwarza swoistą hierarchię wyznań i umożliwia elastyczne oraz uwzględniające odrębności regulowanie pozycji prawnej organizacji religijnych w państwie.

Nowe ustawodawstwo wyznaniowe wprowadzi zasadę konieczności rejestracji organizacji wyznaniowych dzieląc ich na dwie kategorie – wspólnoty i związki wyznaniowe – wyróżniając i komplikując tryb rejestracji [3, c.14–16]. W obecnych umowach rejestracja występuje nie tylko jako procedura dla nabycia związkiem wyznaniowym osobowości prawnej, a przede wszystkim dla legalizacji swojej działalności, bez rejestracji działalność związków wyznaniowych jest zakazana i przesładowana zgodnie z prawem karnym.

Wprowadzony ustawą o wolności sumienia i organizacjach religijnych złożony tryb rejestracji wspólnot i związków wyznaniowych wymaga zwiększoną ilość osób-założycieli, przedstawienia dokumentów uzupełniających. W ustawie przewidziane, że przy rejestracji jednym z najbardziej istotnych czynników stają się wiadomości o zasadach wiary z bardzo szczegółowym wytłumaczeniem.

Absolutnie nowym dla białoruskiego prawa stało wprowadzenie ekspertyzy religioznawczej przy rejestracji organizacji religijnych. Oprócz tego ustawą zastali rozszerzone uprawnienia organów rejestracyjnych jako w zakresie rejestracji tak i w zakresie nadzoru i kontroli nad działalnością organizacji religijnych, został stworzony centralny organ administracji wyznaniowej (Komitet ds. Religii i Narodowości) [9, c.123–125].

Reasumując rozwiązania dotyczące normatywnego modelu stosunków państwa z organizacjami wyznaniowymi w Republice Białoruś należy stwierdzić, że ustawodawstwo wyznaniowe Białarusi jest w drodze ograniczenia wolności wyznaniowej w wymiarze wspólnotowym przy deklarowaniu zachowania wolności wyznaniowej w wymiarze indywidualnym.

Więc, należy zauważyć, iż w zakresie omawianych praw człowieka mieści się prawo do głoszenia wyznaniowej doktryny religijnej lub światopoglądowej. Działalność ta – o ile nie narusza ogólnie obowiązujących przepisów nie podlega żadnym sankcjom ze strony państwa, jest więc legalna. Demokratyczne państwo zapewnia równe prawa dla osób fizycznych jak i prawnych odnośnie wolności głoszenia tych poglądów. Otóż, głoszenie doktryny religijnej lub światopoglądowej, prawo uzewnętrznania i kultywowania swojej religii lub przekonań, wolność zakładania zrzezeń, stowaryszyszeń, związków wyznaniowych dla zadowolenia potrzeb religijnych człowieka odnosi się do wolności wyznaniowej w wymiarze indywidualnym, jest niezbędnym prawem człowieka, i bardzo ściśle powiązane z wolnością założenia i działania związków wyznaniowych. W taki sposób, ograniczenie działalności organizacji religijnych wpływa na ograniczenie praw i wolności wyznaniowych człowieka.

Widocznie jest, że białoruski ustawodawstwo wyznaniowe, stojąc na stanowisku świeckości państwa, nadal jest w okresie kształtowania i wymaga jaszczce doprecyzowania oraz korekt zmierzających do poprawienia jakości regulacji normatywnej.

Літэратура

1. Дубовик, С. Правовые основы государственно-конфессиональных отношений в Республике Беларусь / С. Дубовик, Л. Земляков // Проблемы управления. – 2002. – № 1. – С. 13–23.

2. Закон а свабодзе веравызнання і арганізацыях рэлігійных ад 17 снежня 1992 г. / Ведымадзі Вярхоўнай Рады Рэспублікі Беларусь. – 1993 г. – № 2.
3. Закон от 31 октября 2002 г. № 137–3 О внесении изменений и дополнений в закон республики Беларусь «О свободе вероисповеданий и религиозных организациях».
4. Земляков Л. Вектор государственно – конфессиональной политики Республики Беларусь / Л. Земляков // В помощь педагогу. – 2002. – № 2. – С. 52–73.
5. Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь ад 1994 г. Нацыянальны цэнтр прававой інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Законадальства Рэспублікі Беларусь. – 27 с.
6. Канфесіі на Беларусі / Грыгор’ева В.В. [і інш.]; пад. рэд. У.І. Навіцкага. – Мінск: Экаперспектыва, 1998. – 340 с.
7. Borowik, I. Odbudowanie pamięci. Przemiany religijne w Środkowowschodniej Europie po upadku komunizmu / I. Borowik. – Kraków. – 2000.
8. Krukowski, J. Polskie prawo wyznaniowe / J. Krukowski. – Warszawa, 2000. – 312 s.
9. Matwiejuk, J. Pozycja prawna organizacji religijnych w Republice Białoruś / J. Matwiejuk // Rocznik Teologiczny. – 2003. – XLV. – Z. 1. – L. 117–132.
10. Misztal, H. Polskie prawo wyznaniowe. Zagadnienia wstępne. Rys historyczny / H. Misztal. – Lublin: Redakcja wydawnictwa KUL, 1996. – 374 s.
11. Pietrzak, M. Prawo wyznaniowe / M. Pietrzak. – Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN, 1995. – 298 s.
12. Pietrzak, M. Przełom w polskim ustawodawstwie wyznaniowym. / M. Pietrzak // Ruch prawniczy, ekonomiczny i socjologiczny. – R. LII. – Zeszyt 2. – L. 1–42.
13. Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz. U. z dnia 23 maja 1989 r. – Nr. 29. – Poz. 155).
14. Winiarczyk-Kossakowska, M. Państwowe prawo wyznaniowe w praktyce administracyjnej / M. Winiarczyk-Kossakowska. – Warszawa, 1999. – 234 s.
15. Winiarczyk-Kossakowska, M. Ustawy III Rzeczypospolitej o stosunkach państwa do kościołów chrześcijańskich / M. Winiarczyk-Kossakowska. – Warszawa, 2004. – 326 s.

БИБЛЕЙСКИЕ АЛЛЮЗИИ В РОМАНЕ П. ЗЮСКИНДА «ПАРФЮМЕР, ИЛИ ИСТОРИЯ ОДНОГО УБИЙЦЫ»

Гурина А.А.

*студентка 5 курса
филологического факультета
УО «БрГУ им. А.С. Пушкина»*

Постмодернизм как система мировоззрения выражает основные тенденции последней трети XX столетия, когда, согласно высказыванию американского критика Ихаба Хассана, «Бог, Царь, Человек, Разум, История, Государство... как принципы непоколебимого авторитета канули в небытие» [1, с.568]. Эстетика постмодернизма предполагает, что любая попытка найти всеобщий смысл жизни обречена на провал в мире, где отсутствуют какие-либо системность, иерархия, смысловые и ценностные критерии. Поэтому постмодернистская литература так демонстративно играет с традицией, каноном, снижает их и ставит под сомнение. Библия же является самым воплощением традиции, высшей ценности и авторитета, поэтому ссылки на неё так распространены в современной литературе.